

Lyhytelokuvafestivaalit

Raportti Lasten Kesä ry:n Ilmaisutaitoleiristä

29.6.–4.7.2013

Lasten Kesä ry järjestää kesällä 2013 11 valtakunnallista kesäleiriä 6-15-vuotiaille lapsille ja nuorille. Leirit pidetään Hauhon lomakeskuksessa kesä-, heinä- ja elokuun aikana. Leireistä kaksi ovat teemaleirejä, viidennen leirin teema on ilmaisutaito ja yhdeksännen liikuntaseikkailu.

Ilmaisutaitoleirillä lapsilla oli mahdollisuus tutustua erilaisiin ilmaisun muotoihin, kuten sarjakuviin, ympäristötaiteeseen, musiikkiin, kuvalliseen ilmaukseen, näyttelemiseen ja elokuvaan. Leirillä lyhytelokuvan teko muodostui pääasiaksi, johon jokainen osallistui. Elokvien tekoa varten Lasten Kesä ry sai 1700 euron avustuksen Alli Paasikiven säätiöltä videokameroiden ja muistitikkujen hankintaa varten. Avustuksella hankittiin neljä videokameraa (Canon Legria HF R36), yksi kamerajalusta ja 47 muistitikkuja.

Leirin tavoitteita

Ilmaisutaitoleirin tavoitteena oli tutustua elokuvaan ilmaisun muotona. Elokuvan tekeminen alusta alkaen kasvattaa medialukutaitoa ja kehittää tarinan kerronnan taitoja. Kameran kanssa päästiin tutustumaan erilaisiin kuvakulmiin ja niiden merkitykseen. Elokvien käsikirjoitusvaiheessa tutustuttiin myös tarinan rakenteeseen, jossa etenkin yllätyksellisen lopputarituksen osuutta kiinnostavan tarinan tunnusmerkkinä painotettiin. Tavoitteena oli myös esitellä elokuvan syntyyn vaikuttavaa suurta taustatyötä puvustuksesta ja maskeerauksesta lähtien. Näihin leirin roolivaatevarastot ja kasvovärit tarjosivat jo valmiiksi lapsille innostavan leikkikentän.

Lyhytelokuvien kuvaamisen ja erilaisiin ilmaisun muotoihin tutustumisen lisäksi leirin tavoitteena oli sosiaalisen kasvun tukeminen. Yhteistyötilanteissa leiriläisiä rohkaistiin ilmaistamaan omia näkemyksiä ja luomaan kompromissiratkaisuja.

Leirin kulku ja ohjelma

Kesällä 2013 ilmaisutaitoleirille osallistui 47 lasta. Lapset jaettiin ikäryhmittäin neljälle eritalolle. Nämä taloryhmät jakautuivat lyhytelokuvia kuvatessa vielä kahtia, jolloin elokuvaryhmiä tuli yhteensä kahdeksan. Pienryhmissä kuvatessa jokainen leiriläinen sai osallistua

elokuva ideoimiseen, käsikirjoittamiseen, kuvaamiseen ja näyttelemiseen sen mukaan, mistä oli kiinnostunut.

Jokaisella kuvausryhmällä oli kuvausprojektin aikana tukena oma ohjaaja, joka auttoi ryhmää tarvittaessa ideoinnissa tai kuvausrekvisiitan hankkimisessa. Ryhmät kuvasivat elokuvan yhden päivän aikana, jolloin ryhmän kanssa oleva ohjaaja tiesi koko ajan, missä vaiheessa projekti etenee. Jos työvuoroista johtuen ryhmän tukena oleva ohjaaja vaihtui, ryhmän kanssa aloittanut ohjaaja pystyi kertomaan ryhmän kanssa jatkavalle ohjaajalle mitä on tehty ja mitä on tekemättä.

Ensimmäinen leiripäivä sujui majoittumisessa ja tutustumisessa. Toisena leiripäivänä järjestettiin työpajat, joissa oli erilaisia luovia toimintoja. Tarjolla oli maalausta, vanhojen t-paitojen tuunausta, musiikkia, ympäristötaidetta, valokuvausta ja improvisaatiota. Leiriläiset saivat osallistua itseään eniten kiinnostavimpaan työpajaan. Työpajojen tarkoituksena oli virittää lapsia kuvaustunnelmiin ja saada luovuus liikkeelle. Työpajoissa käytettyjä ideoita ja oivalluksia oli luonnollisesti lupa käyttää elokuvien suunnittelussa ja toteutuksessa.

Toisen leiripäivän iltana leirikeskuksessamme vieraili luennoimassa kuuluisa elokuvaohjaaja Francis Ford Kopponen, eli muotoilijaksi valmistunut ja kuvataidekasvatusta opiskeleva ohjaajamme. Hän kertoi leiriläisille tulevien päivien tapahtumista, kuvaamisesta, kuvakulmista ja – kooista. Hän kertoi myös erilaisista elokuvagenreistä. Lapset saivat elokuvien toteuttamiseen vapaat kädet, mutta jokaisesta elokuvasta piti löytyä yksi yhteneväisyys: kesän 2013 leirilaulusta irrotettu lause ”Mut hei, ei se riitä”.

Kolmas leiripäivä oli kahden nuorimman talon kuvauspäivä. Kuvausprojekti aloitettiin ideoinnilla ja käsikirjoituksen tekemisellä. Pienempien leiriläisten elokuvan ideointi sujui nopeasti ja he pääsivätkin pian kuvaamaan. Kaikki neljä ryhmää saivat elokuvansa kuvattua yhdessä päivässä. Vaikka pienet suunnittelivat elokuvansa itse, varsinainen prosessi oli kuitenkin ohjaajavetoinen, jotta kuvaukset saatiin purkkiin. Pienet olivat innokkaita näyttelijöitä, joten ohjaaja toimi kuvaajana elokuvissa.

Pienten kuvatessa omia elokuviaan, aloittivat myös vanhemmat leiriläiset omien elokuviansa ideoinnin. Isojen projekti kulki hieman erilaisella kaavalla kuin pienten. Käsikirjoituksen valmistumisen jälkeen he tekivät vielä kuvakäsikirjoituksen ja kävivät näin jokaisen kohtauksen läpi ennen varsinaista kuvaamista, jolloin tarinan muokkaaminen oli vielä mahdollista. Neljäntenä leiripäivänä oli isojen vuoro kuvata omat elokuvansa. Isommista löytyi kuvauksesta ja ohjauksesta innostuneita leiriläisiä, jolloin ryhmän ohjaajan rooliksi saattoi jäädä taustatukena oleminen (tämä oli jopa toivottava tilanne).

Viidentenä leiripäivänä vanhaa leiriohjelmaa muokattiin ja se toteutettiin lapsivetoisesti. Kyseessä oli improvisoitu TV-show, jossa yleensä ohjaajat ovat näyttelleet TV:stä tuttuja ohjelmia ja lapset ovat olleet katsomossa. Tällä kertaa jokainen neljästä talosta sai esittää kaksi ohjelmaa (jotka ohjaajien TV-show'n verraten olivat etukäteen suunniteltuja ja harjoiteltuja). Ohjelmistossa oli muun muassa Salatut Elämät, Wipeout ja Viidakon tähtöset. Kulloinkin näyttelyvuorossa oleva talo joko näytteli tai valmistautui omaan esitykseensä muiden leiriläisten ja ohjaajien katsellessa show'ta.

Viidennen leiripäivän iltana järjestettiin Lyhytelokuvafestarit, jolloin kaikilla elokuvilla oli ensi-ilta. Illan päätteeksi ennen Jatkoklubin (leiridiscon) alkua jaettiin vielä Oscareita ryhmissään hyvällä ja tsemppaavalla mielellä olleille leiriläisille. Lyhytelokuvafestareilla oli tarjolla juhla juomaa ja popcornia.

Leirin onnistuminen

Leirirungon suunnitteli kolmehenkinen työryhmä ja se käytiin läpi koko henkilökunnan kesken ennen leirin alkamista. Pohjana käytettiin soveltaen elokuvaohjaaja ja taidepedagogi Kaija Juurikkalan kehittämää Taikalamppu-menetelmää. Leirin ja kuvaamisprojektin kannalta ohjaajat pitivät tärkeänä sitä, että projekti ei tapahdu pätkittäin eri ohjaajien kanssa, vaan yksi ohjaaja tietää koko ajan missä mennään. Tämä oli projektin onnistumisen kannalta oikea ratkaisu. Samalla toimintamalli mahdollisti muun leiritoiminnan järjestämisen toimivana kokonaisuutena.

Ennen kesän leirien alkamista ohjaajille järjestettiin kamerakoulutus, jossa jokainen ohjaaja oppi käyttämään kameraa. Koulutuksen yhteydessä ohjaajat tekivät pienryhmissä omat elokuvansa Taikalamppu-menetelmää noudattaen. Tällä tavoin prosessi, kuvaaminen ja kameran käyttö ei tulisi kenellekään yllätyksenä leiriläisten kuvauspäivänä. Kamerat mahdollistavat elokuvan kuvaamisen kohtaus kohtaukselta, mutta ne pystyi näyttämään kameralta suoraan putkeen, joten editointiin ei tarvinnut käyttää lainkaan aikaa.

Leirille osallistuneet lapset olivat innoissaan kuvaamisesta ja muusta luovasta leiritoiminnasta. Moni leiriläinen oli leirin aikana ensimmäistä kertaa mukana elokuvan kuvaamisprojektissa. Kuvaamiseen läheisesti liittyvä puustus oli myös riemukasta kuultavaa, kun leiriläiset pääsivät luvan kanssa penkomaan rooliavaatevarastosta rooliinsa sopivaa asustusta. Innostusta lisäsi myös se, että leirin päätteeksi jokainen leiriläinen sai kotiin viemiseksi oman talonsa elokuvat, eli jokainen sai muistokseen kaksi elokuvaa. Sisällöltään ja toteutukseltaan ilmaisuleiri oli erilainen kuin Lasten Kesän aiempina kesinä järjestämät ilmaisuleirit. Tästä suuri kiitos Alli Paasikiven säätiön myöntämälle apurahalle, jolla saimme hankittua projektissa välttämättömät videokamerat.

Kamerat ovat olleet tämän leirin lisäksi hyvin ahkerassa käytössä läpi kesän. Kameroilla on kuvattu paljon lyhytelokuvia, mutta myös lyhyitä sketsejä, parkour-videoita ja muita leirivideoita. Menneen kevään hitti Harlem Shake sai myös kesän aikana uusia versioita. Lisäksi leirillä 10 (29.7. - 3.8.) järjestettiin ilmaisutaitoleirin kokemusten jäljiltä toinen hieman pienempi lyhytelokuvafestivaali, jossa kaikki leiriläiset tekivät samaan tapaan yhden päivän aikana lyhytelokuvan. Kaikki kesällä tehdyt elokuvaprojektit ovat olleet äärimmäisen innostavia ja mukaansatempaavia kokemuksia. Alli Paasikiven säätiön avustuksella hankitut kamerat ovat tuoneet merkittävän lisän Lasten Kesä ry:n kesäleiritoimintaan.